

POKAZATELJI O RADU INSPEKTORATA RADA U GODINI 2015.

DJELOKRUG RADA

Zakonom o Inspektoratu rada (N.N., br. 19/14.) te Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva rada i mirovinskoga sustava (N.N., br. 25/14., 60/15.) propisano je da Inspektorat rada obavlja inspekcijske i druge stručne poslove u području rada i zaštite na radu ako posebnim zakonom nije drukčije propisano te ukazuje stručnom nositelju pripreme propisa na nedostatke i probleme u provedbi propisa koje je ovlašten nadzirati; obavlja poslove i inspekcijske nadzore provedbe propisa u području gradnje u skladu s posebnim propisom o gradnji; sudjeluje u radu stručnih tijela Vlade Republike Hrvatske, ministarstava, drugih tijela te međunarodnih organizacija i tijela; sudjeluje u radu Odbora viših inspektora rada Europske komisije (Senior Labour Inspectors' Committee - SLIC) te provodi aktivnosti dogovorene na tom Odboru; sudjeluje u izradi nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa čiju provedbu nadzire; daje mišljenja, primjedbe i prijedloge na nacrtu prijedloga zakona i drugih propisa iz djelokruga drugih središnjih tijela državne uprave, a čiju provedbu nadzire; priprema odgovore i očitovanja na zahtjeve državnih odvjetništava u građanskim i kaznenim postupcima koji se vode po prijavama, odnosno prijedlozima inspektora rada; izrađuje izvješća o obavljenim nadzorima i poduzetim mjerama; obavlja poslove zastupanja pred prekršajnim sudovima u prekršajnim postupcima po optužnim prijedlozima za pokretanje prekršajnog postupka i pred upravnim sudovima u po-

vodu tužbi u upravnim sporovima protiv rješenja Povjerenstva za žalbe Inspektorata rada; izrađuje prijedloge odgovora na novinarske i druge upite koji se odnose na djelokrug Inspektorata rada, te obavlja i druge poslove unutar svojeg djelokruga.

Pravni okvir:

- Zakon o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 154/14., dalje u tekstu: Zakon)
- Zakon o Inspektoratu rada (N.N., br. 19/14., dalje u tekstu: ZIR)
- Zakon o općem upravnom postupku (N.N., br. 47/09.)
- Prekršajni zakon (N.N., br. 107/07., 39/13., 157/13., 110/15.)
- Kazneni zakon (N.N., br. 125/11., 144/12., 61/15., dalje u tekstu: KZ).

USTROJSTVO

Danom stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i drugih središnjih tijela državne uprave (N.N., br. 148/13.), 1. siječnja 2014., obavljanje inspekcijskih poslova u području rada i zaštite na radu iz bivšeg Državnog inspektorata preuzelo je Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava (dalje u tekstu: Ministarstvo) koje je preuzelo inspektore rada zatečene u obavljanju tih poslova te razmjerno preuzetim poslovima i državne službenike i namještenike koji su zatečeni na obavljanju pratećih poslova.

Inspektorat rada je upravna organizacija u sastavu Ministarstva čije je ustrojstvo (naziv ustrojstvenih jedinica i njihov djelokrug) upravljanje tim jedinicama, način planiranja poslova, uvjeti za obavljanje inspekcijskih poslova i okvirni broj državnih službenika te radno vrijeme i održavanje uredovnih dana uređeno ZIR-om, Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva te Pravilnikom o unutarnjem redu Ministarstva.

ZIR-om te Uredbom o unutarnjem ustrojstvu Ministarstva u Inspektoratu rada su, uz Središnji ured u Zagrebu, ustrojeni i područni uredi u Osijeku, Rijeci, Splitu, Varaždinu i Zagrebu, s ispostavama tih područnih ureda u većim gradovima, kojih je sveukupno 15, tako da Inspektorat rada djeluje na ukupno 21 lokaciji.

Ustrojstvo inspekcije rada u sastavu ministarstva nadležnog za rad, kakvo od 2014. imamo u Republici Hrvatskoj, imaju i sve države članice Europske unije, osim Republike Poljske u kojoj je inspekcija rada ustrojena kao posebno tijelo koje odgovara njihovom parlamentu, a u nekim državama Inspektorati rada u sklopu ministarstva nadležnog za rad imaju zasebne proračunske pozicije.

Važniji pokazatelji u 2015.

Obavljeno je ukupno 28.355 inspekcijskih poslova (u razdoblju 2012.-2014. prosječno je godišnje obavljeno 23.025 inspekcijskih poslova) od kojih su:

- 19.622 inspekcijska posla u području radnih odnosa, te
- 8.733 inspekcijska posla u području zaštite na radu

Od 28.355 ukupno obavljenih inspekcijskih poslova, 17.161 se odnosi na inspekcijske nadzore (od toga 9.242 u području radnih odnosa i 7.919 u području zaštite na radu), a 11.194 na neposredno rješavanje (privremena mjera osiguranja zbog neisplate plaće), tehničke preglede, potvrde glavnog projekta i sl.

Inspektori rada najčešće su utvrđivali sljedeće nezakonitosti (redom prema učestalosti):

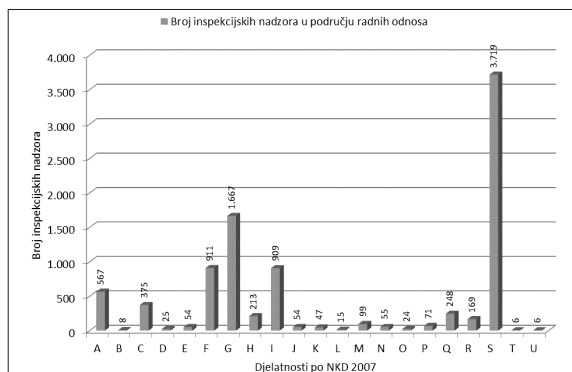
- rad s neispravnim sredstvima rada
- rad radnika koji nije osposobljen za rad na siguran način
- rad radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada, a da prethodno poslodavac nije utvrdio ispunjava li radnik propisane uvjete

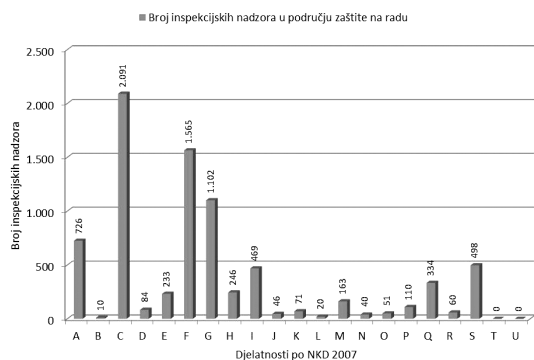
Slika 1. Ustrojstvo Inspektorata rada

- neorganiziranje pružanja prve pomoći
- neizvršavanje obveze procjenjivanja rizika pri obavljanju poslova na mjestu rada
- neredovito ispitivanje strojeva i uređaja s povećanim opasnostima, te radnog okoliša
- neizvršavanje obveze pregleda i ispitivanja sredstava rada

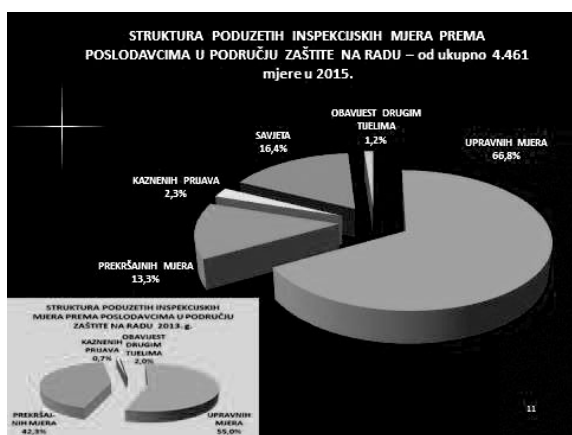
- neizvršavanje obveze ispitivanja radnog okoliša
- obavljanje opasnih radnih postupaka bez planiranja i razrađivanja tehnologije rada na način da se ne ugrožava život i zdravlje radnika
- neobavještanje Inspektorata rada o smrtnoj ili teškoj ozljedi.

Slika 2. Broj inspeksijskih nadzora u području radnih odnosa

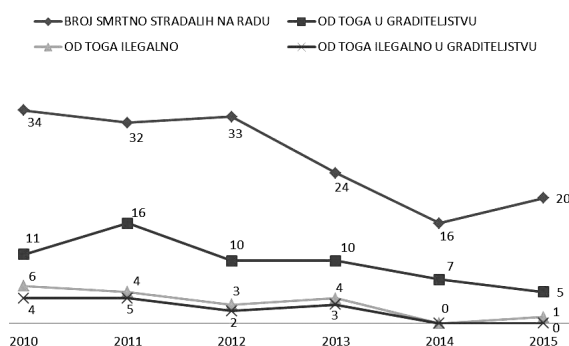

Slika 3. Broj inspeksijskih nadzora u području zaštite na radu

Slika 4. Poduzete inspeksijske mjere

SMRTO STRADALI NA RADU - IZ NADLEŽNOSTI INPEKTORA RADA

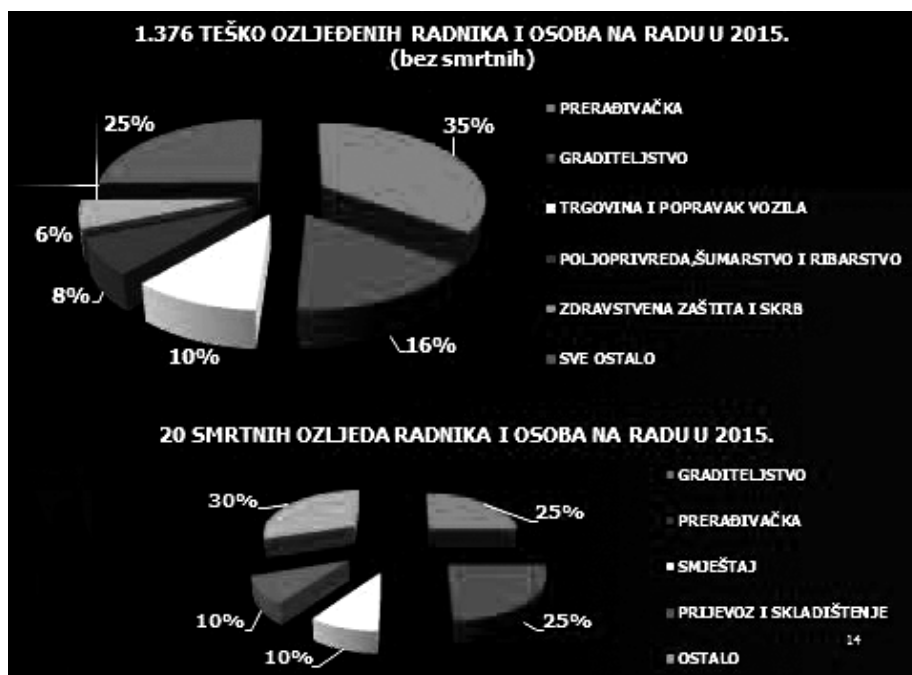

Slika 5. Smrtno stradali na radu

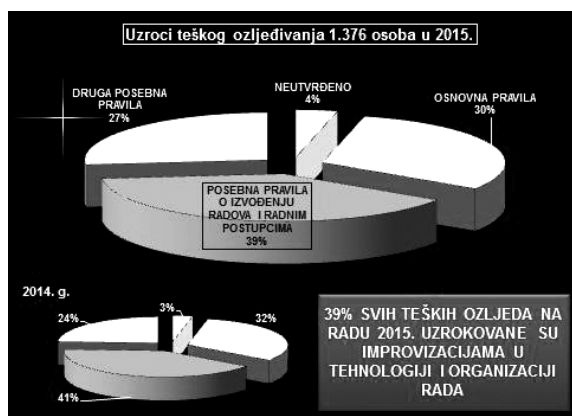
Od 95 podnesenih kaznenih prijava u području zaštite na radu, 56 zbog osnovane sumnje u počinjenje: kaznenog djela protiv opće sigurnosti – dovođenje u opasnost života i imovine opće opasnom radnjom ili sredstvom (članak 215., stavci 2. i 3. KZ-a), 3 zbog uništenja ili oštećenja zaštitnih naprava na radu (članak 217., stavci 1. i 2. KZ-a), 36 zbog opasnog izvođenja građevinskih radova (članak 221., stavci 1. i 2. KZ-a), u vezi sa člankom 222., stavcima 1., 2., 3. i 4. KZ-a (primjerice u slučaju uklanjanja zaštitne naprave na stroju ili uklanjanja znaka sigurnosti ili općenito u slučaju obavljanja radnih postupaka bez primjene propisanih pravila zaštite na radu) te 1 zbog kaznenog djela krivotvorenja - krivotvorenje službene ili poslovne isprave (članak 279., stavci 1. i 2. KZ-a).

Postupanje inspektora rada u području zaštite na radu u vezi s prekršajnim odredbama

Na temelju utvrđenih činjenica o povredi propisa za koje je propisana prekršajna kazna, inspektor rada u području zaštite na radu je obavezan naplatiti novčanu kaznu na mjestu počinjenja prekršaja, izdati obavezan prekršajni nalog, izdati prekršajni nalog, odnosno podnijeti optužni prijedlog. Ako je povredom propisa počinjen prekršaj (opisani u odredbama članka 94., 95., 96., 97., 98., 99. i

Slika 6. Teško ozlijeđeni i smrtno stradali radnici i osobe na radu

Slika 7. Uzroci teških ozljeda na radu

100. Zakona), počinitelju prekršaja je dana mogućnost da plati novčanu kaznu na mjestu počinjenja prekršaja koja je višestruko manja od propisane kazne koju može izreći nadležni Prekršajni

sud. Važno je spomenuti da je broj osnovnih obilježja prekršaja u „starom“ Zakonu bio 92, a sada je 20. Uz to, prosječni iznos propisane kazne je u „starom“ Zakonu bio 27.000,00 kuna a sada je 9.000,00 kuna. Posebno je važno napomenuti da novčana kazna naplaćena na mjestu počinjenja prekršaja ne ulazi u kaznenu evidenciju.

Na osnovi navedenoga izrečeno je 624 novčane kazne na mjestu izvršenja prekršaja u ukupnom iznosu 4.210.600,00 kn, od čega je naplaćeno 2.938.500,00 kn. Za 147 prekršaja izdani su prekršajni nalozi, odnosno obavezni prekršajni nalozi u ukupnom iznosu 3.925.900,00 kn, od čega je naplaćeno 156.260,33 kn, a u odnosu na 70 prekršaja uloženi su prigovori koji su u skladu s prekršajnim pravom proslijeđeni na rješavanje nadležnim prekršajnim sudovima.

*Đuro Čižmar, dipl. ing. stroj.
Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Inspektorat rada
Zagreb*